

Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska - z upoważnienia ministra - na interpelację nr 13600

w sprawie zmiany przepisów dotyczących stosowania osadów ściekowych w rolnictwie, tj. postępowania z osadami ściekowymi (oczyszczanie) oraz szkód środowiskowych wynikających z nieprawidłowego ich stosowania

Szanowny Panie Marszałku! Odpowiadając na interpelację posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej pana Adama Gawędy oraz grupy posłów z dnia 17 grudnia 2009 r. (znak: SPS-023 13600/09) w sprawie zmiany przepisów dotyczących stosowania komunalnych osadów ściekowych w rolnictwie, tj. postępowania z komunalnymi osadami ściekowymi (oczyszczanie), oraz szkód środowiskowych wynikających z ich nieprawidłowego stosowania, poniżej przedstawiam stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Mając na względzie rozwiązanie problemu niewłaściwego stosowania komunalnych osadów ściekowych w rolnictwie, Ministerstwo Środowiska podjęło prace nad nowelizacją obecnie obowiązującego rozporządzenia ministra środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 134, poz. 1140 oraz Nr 155, poz. 1299). Projektowane zmiany obejmują m.in. wprowadzenie wymogu niezwłocznego zmieszania z gruntem przywiezionych komunalnych osadów ściekowych do zastosowania na danym gruncie. Celem wprowadzenia powyższego przepisu jest zapewnienie prawidłowego prowadzenia odzysku komunalnych osadów ściekowych na danej nieruchomości oraz uniknięcie negatywnego oddziaływania tych osadów na środowisko oraz zdrowie i życie ludzi w wyniku magazynowania w niewyznaczonym miejscu i w niekontrolowany sposób tych osadów na nieruchomości.

W projekcie rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych zawarto również obowiązek każdorazowego badania gruntów przed zastosowaniem na nich osadów.

Ponadto projektowane zmiany przyczynią się do uproszczenia obecnie obowiązujących przepisów dotyczących komunalnych osadów ściekowych.

Projekt rozporządzenia (obecnie po uzgodnieniach międzyresortowych, na etapie uzgodnień z Rządowym Centrum Legislacji) pozytywnie wpłynie na ochronę środowiska, w szczególności w zakresie ochrony gruntów o przeznaczeniu rolniczym przed nadmiernym nawożeniem substancjami organicznymi, jak również zapewni kontrolę nad wprowadzaniem metali ciężkich do gleby.

Odnosząc się do kwestii wprowadzenia do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.) definicji ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych, uprzejmie informuję, iż obecnie prowadzone są prace nad nowelizacją ww. ustawy. W dniu 19 grudnia 2009 r. Sejm uchwalił projekt ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw i przekazał do prac Senatowi.

Warto jednak wspomnieć, iż zgodnie z art. 43 ust. 2 ustawy o odpadach komunalne osady ściekowe mogą być stosowane, jeżeli są ustabilizowane oraz przygotowane odpowiednio do celu i sposobu ich stosowania, w szczególności przez poddanie ich obróbce biologicznej, chemicznej, termicznej lub innemu procesowi, który obniża podatność komunalnego osadu ściekowego na zagniwanie i eliminuje zagrożenie dla środowiska lub zdrowia ludzi.

Oczyszczalnia może przekazać do wykorzystania na gruntach wyłącznie komunalne osady ściekowe spełniające wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie komunalnych osadów ściekowych w zakresie:

- odczynu pH;
- zawartości suchej masy wyrażonej w procentach s.m.;
- zawartości substancji organicznej wyrażonej w procentach s.m.;
- zawartości azotu ogólnego, w tym azotu amonowego, wyrażonej w procentach s.m.;

- zawartości fosforu ogólnego wyrażonej w procentach s.m.;
- zawartości wapnia i magnezu wyrażonej w procentach s.m.;
- zawartości metali ciężkich: ołowiu, kadmu, rtęci, niklu, cynku, miedzi i chromu, wyrażonej w mg/kg s.m.;
- obecności bakterii chorobotwórczych z rodzaju salmonella w 100 g osadu;
- liczby żywych jaj pasożytów jelitowych ascaris sp., trichuris sp., toxocara sp. w kg s.m.

Zatem w świetle powyższych regulacji wprowadzenie do ustawy o odpadach definicji ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych nie znajduje uzasadnienia.

Ponadto uprzejmie informuję, że odpowiedzialność za prawidłowe stosowanie komunalnych osadów ściekowych w przypadku przekazania ich do wykorzystania w rolnictwie, rozumianym jako uprawa wszystkich płodów rolnych wprowadzanych do obrotu handlowego, do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu lub do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz spoczywa na wytwórcy tych osadów. Rozwiązanie takie zostało również doprecyzowane w projekcie ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Zgodnie z art. 43 ust. 4 ustawy o odpadach wytwórca komunalnych osadów ściekowych jest obowiązany do przekazywania właścicielowi, dzierżawcy lub innej osobie władającej nieruchomością, na której komunalne osady ściekowe mają być stosowane, wyników badań oraz informacji o dawkach tego osadu, które można stosować na poszczególnych gruntach.

Oczyszczalnia ścieków przekazująca komunalne osady ściekowe podmiotom zwolnionym z obowiązku uzyskania decyzji z zakresu gospodarowania odpadami do wykorzystania na gruntach osadów ściekowych, prowadzenia ich ewidencji, badania osadów i gruntów, na których mają one być zastosowane, i ustalania dawek dopuszczalnych do zastosowania na danym gruncie.

Pragnę również podkreślić, że wytwórcy komunalnych osadów ściekowych jako posiadacze odpadów ponoszący odpowiedzialność za właściwe ich stosowanie podlegają kontrolom inspekcji ochrony środowiska. W przypadku stosowania komunalnych osadów ściekowych, które są nieustabilizowane lub nieprzygotowane odpowiednio do celu i sposobu ich stosowania lub nieprzeprowadzania, wbrew obowiązkowi, badań komunalnych osadów ściekowych lub gruntów, na których mają być stosowane, na podstawie art. 75 ustawy o odpadach, na posiadacza odpadów może być nałożona kara grzywny lub aresztu.

Nawiązując do kwestii niezbędnego określenia pojęcia szkody w środowisku, uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 6 pkt 11 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493, z późn. zm.) przez szkodę w środowisku rozumie się negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:

1) w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach, o której mowa w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227);

2) w wodach, mającą znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód;

3) w powierzchni ziemi, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Zatem należy stwierdzić, że przepisy powyżej powołanej ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie mają zastosowanie w przypadku zanieczyszczenia powierzchni ziemi wskutek niewłaściwego stosowania komunalnych osadów ściekowych w rolnictwie.

Nawiązując do kwestii odpowiedzialności rolnika za prawidłowe stosowanie komunalnych osadów ściekowych, uprzejmie informuję, że zgodnie z obowiązującymi wymogami zawartymi w obwieszczeniu ministra rolnictwa i rozwoju wsi z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy (M. P. Nr 17, poz. 224) rolnik ma możliwość stosowania komunalnych osadów ściekowych pod warunkiem przestrzegania określonych wymogów, które zostały opracowane na podstawie ustawy o odpadach.

W przypadku nieprzestrzegania powyższych wymogów, zgodnie z rozporządzeniem ministra rolnictwa i rozwoju wsi z dnia 25 marca 2009 r. w sprawie liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności oraz drobnej niezgodności, a także procentowej wielkości zmniejszenia płatności bezpośredniej, płatności cukrowej lub płatności do pomidorów (Dz. U. Nr 54, poz. 446, z późn. zm.) rolnik podlega sankcjom polegającym na obniżeniu płatności bezpośredniej.

Poruszając kwestie wprowadzenia prawnej zależności pomiędzy ilością przekazywanych komunalnych osadów ściekowych a powierzchnią ziemi, na której osady mają być zastosowane, uprzejmie informuje, iż art. 36 ust. 1 ustawy o odpadach nakłada na posiadacza odpadów obowiązek prowadzenia ich ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów. Wzór karty ewidencji komunalnych osadów ściekowych określony został w rozporządzeniu ministra środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213). Wytwórca komunalnych osadów ściekowych ma obowiązek umieszczenia w powyższej karcie m.in. informacji o rodzaju przeprowadzonej przez niego obróbki komunalnych osadów ściekowych, składzie i właściwościach osadów oraz ich postaci, masie wytworzonych i zastosowanych osadów, a także miejscu ich zastosowania i powierzchni, na jakiej zostały zastosowane.

Ponadto na podstawie art. 37 ust. 3 ustawy o odpadach wytwórca komunalnych osadów ściekowych jest zobowiązany do corocznego przekazywania marszałkowi województwa, właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania odpadów, zbiorczych zestawień danych o komunalnych osadach ściekowych. Zgodnie ze wzorem zamieszczonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia ministra środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686) w zbiorczym zestawieniu danych o komunalnych osadach ściekowych należy uwzględnić dane ze wszystkich kart ewidencji komunalnych osadów ściekowych z danego okresu sprawozdawczego.

Zatem urzędy marszałkowskie są w posiadaniu informacji na temat działek, na których zastosowane zostały komunalne osady ściekowe, i ich powierzchni oraz ilości odpadów zastosowanych na tych działkach.

Reasumując, uprzejmie informuję, że pojęcie szkody w środowisku zdefiniowane zostało w ustawie o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie i nie odnosi się ono wyłącznie do przypadków negatywnego oddziaływania na gatunki chronione lub chronione siedliska przyrodnicze, lecz także do powierzchni ziemi. Wymogi, jakie muszą spełniać komunalne osady ściekowe stosowane w rolnictwie, zostały jasno określone w przepisach z zakresu gospodarki odpadami. Przepisy te są nowelizowane. Rolnik stosujący osady na swoim polu, jako osoba fizyczna jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na odzysk lub unieszkodliwienie odpadów, ale obowiązek ten ciąży na wytwórcy osadów, czyli oczyszczalni ścieków, która ponosi odpowiedzialność za prawidłowe ich stosowanie oraz ma obowiązek prowadzenia ilościowej i

jakościowej ewidencji komunalnych osadów ściekowych oraz corocznego przekazywania marszałkowi województwa zbiorczych zestawień danych o osadach. Natomiast sankcje dla rolnika za niewłaściwe stosowanie przedmiotowych odpadów polegają na obniżeniu płatności bezpośrednich i określone zostały przepisami ministra rolnictwa i rozwoju wsi.

Z poważaniem

Podsekretarz stanu

Bernard Błaszczyk

Warszawa, dnia 14 stycznia 2010 r.